

БЕЛАРУСКАЯ КРЫНІЦА

BIELARUSKAJA KRYNICA

Polityčnaja, hramadzkaaja i literaturnaja hazeta.

Adres Redakcyi i Administracyi:
WILNIA, ZAWALNAJA 1—1 (Wilno, Zawalna 1—1).
Redakcyja adŭyniena ad 9 ran. da 4 hadz. wieč.

HAZETA WYCHODZIĆ RAZ U TYDZIEŃ.

„Biel. KRYNICA“ kaštuje na hod—4 zal., na paŭhoda —
2 zal., na 3 miesiacy—1zal. Zahranicu ŭdwoja daražej.
Ceny abwieŭstak pawodle ŭmowy.

ЮДАВА ПАЛІТЫКА.

Гэтак называем, бо гэткай сапраўды ёсць, бальшавіцкая беларуская палітыка. Сутнасьць гэтай палітыкі ў тым, што яна рознымі спосабамі выкарыстае цяжкое палажэньне прадусім беларускай інтэлігенцыі, здабывае яе давер, заманьвае да сябе і пасьля беспашчадна нішчыць. Гэткая — сапраўды Юдава — палітыка Саветаў або зьнішчыла цалком, або адарвала ад народу, заганычы ў ссылку ці ў вастрогі, сапраўды ўжо вялікі лік беларускай інтэлігенцыі, як тае, што астаўшыся была пад Саветамі, так і тае, што туды выехала з пад Польшчы.

Прыкладаў гэткай савецкай да беларусаў палітыкі маем многа. Але ня будзем гаварыць аб мінуўшчыне, а пагаворым аб сучаснасьці, пагаворым аб сьняжышай савецкай беларускай палітыцы.

Вось прад намі брашурка пад загалоўкам «Выкрыцьце правакатарскай банды Луцкевіча-Дварчаніна — перамога нацыянальна-вызваленчага руху на Заходняй Беларусі».

Брашуру гэту выдала КПЗБ (Камуністычная Партыя Зах. Беларусі) ў Вільні ў мінулым 1933 г. Брашура гэта сапраўды страшная сваім цынізмам, фальшам і безгранічнай подласцюй. Справа вась у чым. Апошнім часам бальшавікі пасадзілі ў вастрогі многіх беларусаў, а ў іх лічбе і быўшых „грамадаўцаў“ і „змаганцаў“. Рак-Міхайлоўскага, Дварчаніна, Мятлу, Валашына, Бурсэвіча і Гаўрыліка. Трэба-ж гэты сапраўды жудасны факт нечым апраўдываць, нечым прыкрываць. Дык вась Саветы і прыдумалі прыпісаць арыштаваным іх супрацоўніцтва з польскай дэфэнзай дзеля паняволеньня беларускіх сялян і работнікаў. Аб гэтым гена брашура і піша. Чытаем там «асабістыя» прызнаньні некаторых арыштаваных, з якіх даведваемся, што павадыры „Грамады“ і „Змаганьня“ — гэта пераважна агенты польскай дэфэнзы, што галоўную скрыпку ў гэтай усёй справе йграў і йграе Антон Луцкевіч з Дварчанінам, што да гэтай «банды» належаць многія з ТВШ, а так-жа Бел. Хр. Дэмократы і рожныя іншыя народнікі і што ад імя Бел. Хр. Дэм. з польскай дэфэнзай працаваў Альбін Стэповіч. Вось гэткага больш-менш зместу гэная «спаўная» брашура, адсланияючая сапраўднае аблічча савецкай да беларусаў палітыкі.

Кожны, хто хоць крыху разьбіраецца ў палітыцы, хто знае беларускае палітычнае жыцьцё, хто ўрэшце мае добрую волю, той пазнаецца на нябывалай ілжы гэнай брашуркі, якая шчодро раскідаецца сьняжы па самых цёмных закутках беларускіх сёлаў. Але, рэч зразумелая, знайдзецца ці мала цёмных, забітых бядой людзей, якія павераць у гэну правакатарскую камуністычную бязглузьдзіцу. Вось-жа мы, баронячы сваё добрае імя, маем абавязак даць тут хоць колькі высьсьненяў, насколькі гэная паклёпы і нас датычаць.

З Луцкевічам ад добрага дзесятка гадоў мы ня маем нічога супольнага і не нясем адказнасьці ані за яго палітыку яўную, ані за тую, якую яму прыпісваюць камуністы. Аб гэтым ведаюць усе чэсныя беларусы і не беларусы.

Да «Грамады» і да «Змаганьня» мы адносіліся заўсёды крытычна, бо ня верылі ў добрыя вынікі іх палітыкі і не згаджаліся з іх праграмай і тактыкай, якія паводле нас яўна вялі туды, дзе грамадаўцы і змаганцы сьняжы апынуліся. А што ўся палітыка гэных партыяў вяла Беларусь ня ў Польшчу — як сьняжы ім закідаюць камуністы, а іменна ў Саветы — аб гэтым і малыя дзеці ведаюць.

Прытычкі нам, робленьня камуністамі ў успомненай брашурцы, што мы быццам вялі некалі беспасрэдна перагаворы з польскімі ўладамі на некарысьць беларускага народу, ня ведаем, ці знайдучь веру нават у найцямнейшых беларусаў. Частыя канфіскаты „Бел. Крыніцы“, апычатваньне шрыфту, суды рэдактара — гавораць самі за сябе. Ды ўрэшце няхай хістаюцца на ўсе бакі тыя, хто ня мае ані беларускай праграмы, ані беларускай народнай і соцыяльнай ідэалёгіі, ані 20-ці гадовай працы на карысьць беларускага народу. Мы гэта ўсё маем і працуем далей. Мы бачым беларускую дарогу і па ёй ідзем стойка і безаглядна. Альбін Стэповіч, аб якім успамінаецца ў гэнай брашурцы, ад Хадэцы з польскімі ўладамі палітычных гутарак ня веў ніколі ды і ад цэлага раду гадоў да Хадэцы ён не належыць.

Дасюлешнія павадыры ТВШ — паводле камуністаў — так-жа аказаліся польскімі агентамі. Магчыма, што знашоўся там нехта і гэткі, але, як усюды,

Сьмерць спаўнага Каталёнца.

24 сьнежня мін. году памёр найбліжэйшы змагар Каталёнскага вызваленчага руху, тварца Каталёнскае дзяржавы Франсеска Масія. Сьмерць ягоная пакрыла жалобай і цяжкім сумам увесь край. Асоба Масія і ягоная дзеяльнасьць была цікаваю і сымпатычнаю для ўсіх народаў паднявольных, каторыя знайшліся ў такім самым палажэньні, як і да нядаўна Каталёнія.

Каталёнія, гэта краіна, якую ў 1714 годзе гішпанцы падпарадкавалі сабе. Праз больш як сто гадоў было ў народзе глуха і ціха. У 1833 г. адзін каталёнскі паэт напісаў патрыятычны твор. Па тым другі паэт выдаў цэлы том твораў, якія запачаткавалі самастойніцкую новачасную літэратуру.

Новы каталёнскі нацыянальны рух перажыў фазу культурна-гістарычнае романтикі і літэратурнага заінтэрасаваньня ды ў 60 гадох мінулага стагодзьдзя прыбраў палітычны характар. Першым павадыром палітычнага каталёнскага руху быў Пій Маргаль, якога кірунак зводзіўся да дзяржаўнага фэдэралізму аўтаномных нацыянальных адзінак. Рух гэты ў 90 гадох м. ст. паступова мяняў свой твар, пераходзячы да нацыяналізму пад клічам „Каталёнія для каталёнцаў“, а па цэлым радзе няўдатных спроб свае разьвязкі ў гішпанскім парламанце — пасьля вайны — прыняў выразна самастойніцкі характар. Тварцом ягоным быў Ф. Масія, які заснаваў самастойніцкую партыю „Каталёнская дзяржава“.

Палкоўнік Масія, ад першае хвіліны свайго далучэньня да каталёнскага руху, гэта знача ад 1905 г. (да гэтага часу ён быў афіцэрам гішпанскае арміі і палітыкай не займаўся) веў упорыста, фанатычна, свой невялічкі народ да самастойнасьці. Не зламала яго ні колькінаццацігадовае выгнаньне з краю, ні бяды, ні няўдачы, ні — як многім здавалася — вар'яцкая мэта. Бо сапраўды — ўсяго 4¹/₂ мільёнаў каталёнцаў на 22 мільёны насельніцтва Гішпаніі, у краіне бяз прыродных граніц, з дужа кароткім, бо толькі дваццацігадовым самастойніцкім змаганьнем, бяз ніякага міжнароднага саюзьніка — каторы быў-бы зацікаўлены ў існаваньні незалежнае Каталёніі — гэта сапраўды немагчымыя варункі дзеля самастойніцкае праграмы. Аднак Каталёнія сталася дзяржавай. Пры-

чына гэтага ў тым, што Масія фанатычна верыў у сваю думку, упорыста і консэквэнтна йшоў да мэты. Калі была патрэба — Масія патрапіў быць і аўтаномістам. Аднак у сваім статусе для Каталёніі прыдае значэньне ён выразна каталёнскі дзяржаўніцкі характар. Калі Масію выгналі гішпанцы з краю, ён арганізуе тайную арганізацыю, але разам з тым ня спыняў працы ў міжнародных інстытуцыях, як Ліга Народаў і Кангрэс Меншасьцяў, дзе шмат рабіў клопату Гішпаніі. Для сваіх незалежніцкіх ідэалаў патрапіў аб'яднаць усе каталёнскія партыі ад правых да левых. Мастак у выкарыстоўваньні дзяржаўных труднасьцяў Гішпаніі, — ён ставіў свае вымогі ў адпаведным часе і ствараў пастаянныя пагрозы Гішпаніі. Давёў Масія ўрэшце да выбуху соцыяльнае рэвалюцыі ў Гішпаніі, а пасьля арганізаваў паўстаньне ў Каталёніі, здушанае ў зародку з прычыны здрады правакатара. Рэпрэсіі трывалі нядоўга, бо ў 1931 г. уступіў з трону кароль Альфонс, а йшчэ дзень прад тым Масія аб'явіў у Барцэлёне незалежную Каталёнскую Рэспубліку.

Ад таго часу йшло змаганьне Каталёніі з гішпанскаю цэнтралістычнаю рэвалюцыйнаю ўладаю, аж у канцы Гішпанія зацьвердзіла Каталёнскі статут, у якім гаворыцца, што Каталёнія ёсць аўтаномная дзяржава, але ў лоне гішпанскае рэспублікі. У гэты важны час, не давёўшы Каталёніі да поўнай незалежнасьці, Масія памёр.

Цікаўна, што ў апошніх хвілінах Масія паклікаў да сябе ксяндза, які ўдзяліў паміраючаму сьв. Тайн. Выходзіць з гэтага, што можна быць змагаром за Бацькаўшчыну і не пакідаць Бога. І гэта сусім зразумела. Рэлігія чалавеку не перашкаджае ў ягонай барацьбе за праўду, а толькі намагае, бо змагару за добрую справу больш дае сілы і магчымасьць глыбей зразумець гэную справу.

Як бачым, Масія ў сваіх змаганьнях ня йшоў ані да сацыялістаў, ані камуністаў, якія толькі разьядваюць нацыянальны арганізм, ня шукаў нічога нязначучых для народу падачак з панскага стала (як гэта робяць некаторыя беларусы), але ўласнымі сіламі яднаў усіх на грунце нацыянальным і веў да адзінай мэты — незалежнасьці Бацькаўшчыны.

А. Б.

так і тут, камуністы пераважна кідаюць падобныя паклёпы на ўсіх тых беларусаў, якія іменна ня хочучь быць агентамі ані польскімі, ані савецкімі, а астаюцца вернымі сынамі беларускага працоўнага народу.

Мэта гэткай савецкай палітыкі — паўтараем яшчэ раз — ясная: праз нябывалыя паклёпы на беларускую інтэлігенцыю там у Саветах разьвязаць рукі агентам Г.П.У. і, спаўняючы волю Масквы, нішчыць яе беспашчадна, а тут у Зах. Беларусі ствараць у масах савецкія

настроі, падрываць у іх давер да сваёй роднай інтэлігенцыі, дэморалізаваць, уцягваюць урэшце адважнейшыя адзінкі ў свае цяжкія і ўпіхачь у вастрогі польскія, а ўпёкшых у Саветы — ў вастрогі савецкія. І так далей і так далей.

Гэткая, як бачым, савецкая да беларусаў палітыка, сапраўды Юдава. Яна вядзе беларускі народ на Галгофу. Але нічога. Не забывайма, што Галгофа праз мукі і сьмерць вядзе да ўскрашэньня...

З дзейнасці Беларускага Інстытуту Гаспадаркі і Культуры.

Гурток у Іванавічах, Баранавіцкага павету. З прысланай урадам гуртка справаздачы, дзейнасць гэтага гуртка выражалася: 1) у чытанні белар. кніжак і газет і вя-дзеньні ў сувязі з працым гур-тарі; 2) у вывучванні белару-скіх песняў і пашыранні іх сярод беларускага грамадзянства. Дзей-насць гуртка не магла шырока разгарнуцца праз усё з прычын матэрыяльнага ўбоства.

Гурток у Шутаўічах, Ашмянскага павету. Дня 30.XII.33 г. ад-быўся агульны гадавы сход сяброў гуртка. З узятай з пратаколу ско-ду і з пратаколу паседжання ўра-ду гуртка з дня 8.I.34 г. справаз-дачы выглядае, што гурток у спра-ваздаўчым часе (1933 календарны год): 1) арганізаваў 9 публічных лекцыяў — на тэмы: а) „Жыццё і творчасць Янкі Купалы і Я. Ко-ласа“, б) „Шляхам культурнай ась-ветнай працы да матэрыяльнага і духовага дабрабыту“, в) „Адра-джэнне Беларусі ў перспэктыве мінуўшчыны і стан яго сучасна-сці“, г) „Коопэратыўны рух і яго значе-не“, д) „Значэнне беларускай лі-тэратуры“. Некаторыя лекцыі мелі прэлегенты паўтарыць, дзеля таго, што лекцыі мелі адбыцца ня толь-кі ў в. Шутаўічах, але і ў суседніх вёсках (Сукневічы, Сьвірыдавічы). З гэтых 9 лекцыяў адбыліся толькі чатыры, пяць не, бо на адну аш-мянскі стараста не дазволіў, а на чатыры прышоў дазвол запозна; 2) у памешканні гуртка адбыва-лася зборнае чытанне беларускіх кніжак і газет, у чым маюць за-слугі браты: Янка Жабінскі — віцэ-старшыня гуртка і Антос Жабін-скі — сябра гуртка; 3) гурток ле-там (1933) арганізаваў дзве экскур-сіі-выцечкі ў Жупраны дзеля адве-дзінаў могілкі Фр. Багушэвіча і ў Антонова (за Баруны) — дзеля адве-дзінаў школы гаспадарскай. Гэтыя выцечкі не адбыліся з прычын мазольнай летняй працы сяброў гуртка ў гаспадарцы; 4) у касе

гуртка — 9 зл. 77 г. (ўлічваючы да гэтага зыск з вечарыны з дня 7.I.34 г.), з якіх 5 зл. 90 гр. вінава-ты гуртку некаторыя асобы; 5) з канцэлярыі гуртка вышла дзевяць папераў, а прышлі чатыры; 6) урад гуртка адбыў чатыры паседжанні; 7) у справаздаўчым часе прыбыло ў гурток трох новых сяброў, усяго (з старымі сябрамі) гурток наліч-вае 29 сяброў; 8) пры гуртку зна-ходзіцца бібліятэка, у якой белару-скіх кніжак 235, польскіх 106, у ін-шых мовах 11. Кніжкі характару навуковага, гаспадарскага, блэ-трыстычнага. З бібліятэкі бралі да чытання кніжкі (без аплаты) апроч жыхароў в. Шутаўічы, жыхары в.в.: Пярэбравічы, Каравай, Вялікая і Малая Мыса, Сазоны, Хвэцавічы, Перавоз і іншыя. Гурток атрымлі-вае чатыры бел. часопісы; 9) Гур-ток мае на ўласнасць з гаспадар-скіх прыладаў драпак, якім кары-стаюцца сябры і не сябры гуртка, пад варункам амортизацыйнай ап-латы; 10) у Урад гуртка на на-ступны год на сходзе выбраны сябры старога ўраду, іменна: гр.гр. Я. Шутаўіч, Я. Жабінскі, М. Хлеб-овіч, П. Шутаўіч і Алёна Жабінская. Назавыбраны ўрад і цэлы гур-ток — згодна з плянамі працы на будучыню — адзначаўся ўжо сваёй працай, арганізуючы прадстаўлен-ні-вечарыны, аб чым пісалася ў па-пярэднім нумары „Бел. Крыніцы“. З прадстаўлення-вечарыны, якая адбылася 7.I.34 г. вельмі ўдачна, паміма ўбожства вёскі, вылучана 24зл.77 гр., з чаго па адлічэнні ко-штаў арганізацыі прадстаўленняў-вечарынаў удзень 31.XII.33 г. і 7.I.34 г., у суме 20 зл. 90 гр., — чысты зыск налічае 3 зл. 87 гр.

ГРАМАДЗЯНЕ! Усе на ніву культуры! Гдзе няма, — арга-нізуе гурткі Беларускага Ін-стытуту Гаспадаркі і Культуры а ідзе ўжо заложаныя — узмоц-ніце ў іх працу!

БЕЛАРУСКАЯ ХРОНІКА.

Дамаганні беларускай мовы ў царкве. Прадстаўнікі Прав. Камісіі пры БНК. гэтымі днямі падалі ў Віл. Дух. Кансысторыю мэморыял-просьбу прыхаджан Чэраскай цар-квы. Просьба гэтая была цалком апублікавана ў папярэднім нумары „Бел. Крын“. Прадстаўнікоў камісіі Дух. Улады запэўнілі, што гэта спра-ва будзе вырашана на карысць прыхаджан, згодна з іх просьбай.

Беларускі праваслаўны маліт-васлоў. Нарэшце Сьв. Синод зда-быўся на друк гэтак патрэбнае кні-жыцы. З пасярод прац, зложаных у „Прасьветную камісію пры Сьв. Синодзе“, выбрана найменшая і найтаней каштуючая і цяпер на-друкавана, прыходзіцца і з гэтага цешыцца. У гэтай-жа камісіі даўно ўжо марнуецца рукапіс С. Паўлові-ча „Свяшчэнная Гісторыя Новага Завету“, змест каторага апраба-ваны вышэйшымі духоўнымі ўлада-мі, а друк гэтак патрэбны.

Беларускі Праваслаўны Маліт-васлоў уложаны з двух роўналеж-ных тэкстаў: царкоўна-славянскага і беларускага. Змест яго: галаў-нейшыя малітвы і свяшчэнныя песні з багаслужэння прав. Царк-вы. Старанны выбар матэрыялу, беларускі пераклад і агульны ук-лад, пры эстэтычным выглядзе кні-жачкі, сьведчаць, што пры апра-цоўцы малітваслова паложана шмат працы і стараннасці. Аўтарамі ма-літваслова, як нам ведама, зьяўля-юцца два выдатныя беларускія прав. багасловы.

УКРАЇНІЗАЦЫЯ ПРАВАСЛАўНАЙ ЦАРКВЫ НА ВАЛЫНІ І ЗАКРАПЛЕНЬНЕ МАСКОўШЧЫНЫ НА БЕЛАРУСІ.

У канцы гэтага месяца адбу-дзецца чарговая сесія Сьв. Сино-ду, на якой аканчальна вырашыць-ца справа вызначэння на Валынь асобнага епіскапа — ўкраінца. Ад-ным з кандыдатаў на гэтага епіс-капа намячаецца архіеп. Аляксей з Горадні, які ўважае сябе ўкраінцам.

У зьвязку з гэтым у Горадню намячаецца архіеп. Панцэлейман, а

Абавязкам кожнага прав. бела-руса ёсць пазнаёміцца з гэтак цэн-най і неабходнай кніжыцай. Цана яе 50 гр. Выпісаць можна з сына-дальнага складу: Варшава, вул. Зыгмунтоўская 13. Незадоўга будзе ў усіх беларускіх кнігарнях.

Пастырская пасланьне пабела-руску. Мітрапаліт Правасл. Царквы ў Польшчы Дзяніс прад Калядамі і Новым Годам выдаў пастырскі ліст, які надрукаваны ў чатырох мовах: польскай, беларускай, укра-інскай і расейскай.

Рэфэрат аб беларускім права-пісе ў БССР. У нядзелю 21 г. м. д.р. Я. Станкевіч прачытае рэфэрат аб беларускім правапісе ў БССР. у бу-дынку Віленскага Унівэрсытэту ў VII залі, а гадзіне 5 папайдні.

Набажэнствы для беларусаў ка-талікоў у касцэле сьв. Мікалая ў Вільні, пасля сьвяточнага перары-ву, распачнуцца ў нядзелю 21 студ-ня с.г. а гадз. 10 рана і будучэ ад-бывацца што-нядзелі і сьвята.

Выйшаў з друку №1 за 1934 г. бел. каталіцкай часопісі „Chryścijańska Dumka“. Змест багаты.

Беларускае школьніцтва пад Латвіяй. Выйшаў журнал „Бела-руская Школа ў Латвіі“ № 7, ка-стрычнік — сьнежань 1933 г., з яко-га даведваемся, што беларусы пад Латвіяй маюць цяпер у роднай мо-ве: аснаўных школ (пачаткавых) 24, дзьве гімназіі і 2-х гадовыя дзяр-жаўныя вучыцельскія курсы. Агу-лам, налічваецца там 27 беларускіх навучальных устаноў.

Z šapkaj-Niawidkaj u „Bielhazecie.“

Doŭha šukaŭ ja redakcyi „Bielhazety.“ Spatkanyja Bielarusy nie mah-li mnie skazać adresu. Nia wiedali. Tady ja zapytaŭsia adnaho żydoŭska-ha padrostka. Jon chapiŭ mianie pad lokać i zapiščeŭ kastrackim sapranam: — Chadzicie, ja Was dawiađu, tawaryš. Što-ž Wy pytajecie niejkich tam fašystaŭ i buržujaŭ? Skul-ža ja-ny mohuč znać pra našy proletarskija ŭstanowy?

I padwioŭ mianie da samaj bramy.

Pamieškaŭnie redakcyi akazaŭsia abwiedziŭna hrubym muram. Na pa-nadworku ŭžo adčuwaŭsia niejkaja atmosfera eksterytoryjalnaści. Niešta byccam pasolstwa sajuznaj dziaŭstawy. Tolki heny hruby mur adhaniaŭ hetu dumku i napamínaŭ niešta z zaścien-kaŭ GPU. Nacisnuŭ ja swaju začara-wanuju šapku-niawidku i ŭwajšoŭ u kabiniet. Tam siazieŭla sekretarka i ad-čytywala raŭniuju poštu. Nad haławoj sekretarki wisieŭ patret Marksa, a na praciuŭnaj ścianie patret adnaho wie-damaha pana z wialikimi wusami, z kuścistymi, doŭhimi, u niz roslými brywiami i maciejuŭkaj na haławie. Abodwa patrety pierahladaliŭsia miž saboj z minam adkrytaj pahardy u pieramiešku sa zdziŭleŭniem i niena-wiściam. Wyhladajuć, jak byccam cha-cieli da ślabie adwiarnucca plačami, ale nie mahli.

Dźwiery adčyniliŭsia i na parozie zjawiŭsia plačysty maŭlady čaławiek. Pieršaja adazwaŭsia sekretarka pry-kaznym hoŭlam:

— A, witaju was, tawaryš, ad—red. Ja dahadaŭsia, što skarot azna-čaje „adkazny redaktar.“ Redaktar pa-klaniŭsia i staŭ biaz ruchu, byccam chacieŭ zapytać: „ci Wy zwanili?“

— Sadzicieŭsia, jość ab čym pa-hawaryć, — pačala sekretarka. — Woś učora my padrabiaŭna na sabraŭni razhladali Wašu sprawu i pryšli da pierakonaŭnia, što niebachodna zrabić Wam vyhawar. Woś Wam u pastano-wie čorna na biełym: Dziakujuć daŭ-žejšaj obserwacyi, śćwierdžana, što Redaktar Krupwić wyjaŭlaje ŭchiŭ u

bok nacdemaŭščyny i buržuaznych wyskakaŭ pry pomačy: a) prapuskaŭ-nia ŭ druk korespondencyjaŭ nacyja-nalistyčnaha charaktaru, b) nehatyŭna-ha adnošaŭnia da nowaha prawapisu, c) zdymaŭnia šapki pry spatkaŭni z fašystami bielaruskimi, d) asłabieŭnia tempa ŭ lajancy bielaruskich fašystaŭ.

— Heta ŭsio nia praŭda! — nia wytrymaŭ redaktar. Starajusia, jak ma-hu, pišu korespondencyi z prawincyi wysmaktanyja z palca, dzie ŭsich na-zywaju zdradnikami, pieradrukowywa-ju takija-ž brachliwyja wiestki z zaru-biežnych brašur, wučusia nowaha pra-wapisu. Čaho-ž wam jašče treba?

— Treba, kab nia krywili liniŭ, kab padčyniliŭsia nadredaktaru. Dyscyplina i ŭdarnickaje tempo pieradusim. A ciapier dam wam jašče radu swaju zusim prywatna: Musicie nawučycca pažydoŭsku.

— Ja pažydoŭsku?! — zaroŭ uz-ławany redaktar.

— Tak, heta wam adwiernie ŭwa-hu ad bielaruskaha nacyjanalizmu. A pa-druhoje, u redakcyju, jak wiedajecie, prysyŭlajucca staćci, napisanyja ŭ žar-honie. Čto-žich maje tumačyć?

— A niachaj, čerci, pišuć pa na-šamul Im lahčej nawučycca.

— Wo, wo, bačycie, jak nacyja-nalizm waś wylez z miaška. Z hetym treba zmahacca, tawaryš, bo moža z wami zdarycca, jak z hramadoŭskimi i zmahanskimi pasłami. Razumiejecie? Heta wam nia Praha waša zaŭtaja. „Tut bud' na čeku i smotri w oba.“ Ale dawoli hetaha, prystupajem da štodziennaj pracy. Čytajcie poštu, a ja budu zaznačać, što možna puścić u druk. Siaŭnia Tarasionak spoźnica. I jašče prypomniŭ, kab pišmaŭ u re-dakcyju sami nie raskrywali. A mo-tam jaki sekret? Mała, što wy redak-tar, ale tymčasam tolki kandydat na kandydata.

Krupowić zaklaŭ u dumcy troch-etažnym, wyciahnuŭ z kanwerta pišmo z wioŭski i pačau hołasna čytać:

„Pawažanaja Redakcyja. U nas u wioŭscy atrymliwajuć usie Wašu hazetu, tolki ja nie. Dyk ślicie, tymbolš, što hilzy da machorki niama za što kupić.

„Bielaruskaja Hazeta“ nam ahu-łam padabajacca, ale jašče bolš pa-

dabajacca polskim wučycialom, pali-cyŭ, asadnikam, bo-ž heta adzinaja bielaruskaja hazeta, jakaja ich nie čapaje. Nu, dyk i jany jaje nie čapa-juć. Časami nawieŭ radziać wypisy-wać. Kažuć — niachaj żywie „Bielar-uskaja Hazeta.“

— Pojdzie ŭ koš — zapytaŭ re-daktar.

— Što wy? što wy? hetkaja pry-chilnaja korespondencyja! Puskajcie! Wykińcie tolki henuju hilzu, palicyju, wučycialoŭ i asadnikaŭ, a prybačcie, što „Krynicy“ nichto nia čytaje, što darma razsyŭlajacca. Woś i ŭsio. Ach, jaki Wy niedahadliwy! Čytajcie nowy list. „Hramadzianin Redaktar.“

Niaadaŭna ŭ našaj škole maje dzie-ci, pračytaŭsia niejkiju bielaruskuju časopiš abiažyli joj knižki školnyja. Wučycielka ŭbačyŭšy skazała: nie za-kručwajcie ničoha ŭ wašy bielaruskija hazety, bo ŭbačyć kali inspektar, dyk i mnie i wam budzie stydna, što jany jość u škole. Padajuć heta da ahul-naha wiedama, prašu paradzić, što...

— U koŭ! i biez adkazu, — pie-rabila sekretarka. Čytajcie čarodnaje pišmo.

U pišmie była skarha na palicyju.

— U koŭ! — zakamandawała, — napi-šycie adkaz redakcyjni, kab pišaŭ na bolš aktualnyja i cikawyja temy.

U čarodnym pišmie byŭ wierš pia-ra Franukiewiča. U kožnym skazie ma-lankami bliskali słowy, jak „čyrowny pažar“, „čyrowni ściahu“, „stalowy ŭzdym“, „hrom hniewu proletaraŭ“ i t.d.

— Wierš — palčyki ablažać, — zary-zykawaŭ redaktar.

— Tak, ale aŭtar nam socyjalna čuży. Jahu wučyli nacdemy i z nac-demami kaliŭ pracawaŭ, adnaho, zasudžanaha za nacdemaŭščynu, ksian-dza witaŭ z kwietkami. Heta ŭžo ab-hawarywaŭsia ŭ nas na poŭnym red-kole pry ŭčaci henaha našaha dabra-dzieŭja, nu, wiedajecie. Woś pastanoŭ-lena, z Franukiewičam, jak najdalej. Ciapier wierš źmieścim, ale čaj he-ty začwardzieŭ nacdemawiec napiša pakajaŭnie. Taki dadziom adkaz.

Tut ŭžo redaktar katehoryčna za-praŭestawaŭ.

— Dy heta-ž moj kaleha, stupro-centowy marksinat i wialiki paet. Nam

honaŭ, kali jon z nami zachocha pra-cawać. My ŭsio pawinny zrabić, kab jaho pieraciahnuć. U nas, čort waźmi, absalutna niama ludziej. Usio niejkija padazronyja ananimy. Ci wy dumaje-cie, što bielaruski mužyk taki durny, kab tarhawać kata ŭ miašku? Wy nie rabicie z mianie prawadyra i praroka, bo j wierabji na strechach čyrykajuć, što ja pieška niaščasnajal Abrydla mnie heta rola! Staćcie na majo mie-sca, kaho chočacie. Wy — eksploatary majho biezraboćcial!

— Ach, tak, tawaryš? Ci wy wie-dajecie, što robicie? Pačali sabataž, zryŭ! Wy wiedajecie, čym heta pachnie?

U kabiniet uwalliŭsia bombaj niej-ki maŭlady typik u rahowych akula-rach. Prysieŭ da staŭla, duch pierawioŭ i pačau nerwowa:

Drennyja nawiny, tawaryšy! Jak ja kazaŭ, ci, lepš kažuć, dumaŭ, bo-ž hawaryć u nas niemahčyma, što tak končycca. Pašla mienskich arysłaŭ i dušeŭnia Bielarusau za miažoj, paś-la ŭhodnickaha kursu Bielhazety, Za-chodniaja Bielaruś ad nas adrywajec-ca. Samyja wiernyja adwaračywujucca plačyma. Što rabić? My-ž pračyścili da-rohu fašyzmu! Što skaza hramadzian-stwa? Jak jano nazawie? Jak?

Ale adkazu nia było. Zapanaŭala niamaja ciša.

Ja padyšoŭ da patretu Marksa i adwiarnuŭ jaho twaram da ściany. Redakcyjnaja trojka ŭskočyła na nohi, jak aparannaja. Kinaŭsia naŭcieki pad patret wusataha pana. Tady ja adaz-waŭsia ŭračysta-trubnym tonam:

— Ja adkažu Wam, jak was na-zawie naša hramedzianstwa. Nazawie was parabkami mižnarodnaj kanalii i maskoŭskich čyrownych šowinistaŭ, jakija, prastujuć kremloŭskuju liniju, — świedama sfaŭšawali i skrywili pahla-dy na nacyjanalnaje pytaŭnie i Marksa i Lenina. Pamiatajcie, što wašaj brach-nioj, fałšam i manoj daŭloka nie zaje-dziecie. Dyk ścieražyciesia, Wy, nia-ščasnyja, grašowyja najmity!

Trojka aŭlupieŭla z pierapudu i za-łapataŭla zubami ŭ trascy.

Ja wychodziŭ tresnuŭ sa złości dźwiaryma tak mocna, što aź wusaty patret zaskakaŭ na ścianie lawonichaj uwa ŭdarnickim temple. K. Hryboŭski.

„Kurs Duszpasterski“.

Cikawija rečy raskazwaŭ mnie adzin ksiondz, z čym uwažaju za potrebnaje padzialicca z čytačami „Bieł. Krynicy“.

22—24.XI.1933 h ŭ Wilni adbyŭsia „Kurs Duszpasterski“. Było heta takaje sabrańnie katalickich ksiandzoŭ, pradusim dziekanaŭ i wydatniejšych pracauŭnikoŭ na hramadzka-katalickaj niwie. Učasnikoŭ kursu było da 150 asob.

Hałoŭnaj dumkaj „Kursu“ była sprawa pracy pa našych parafijach dušpastyrskaj i jaje adnosinaŭ da Arcy Katalickaj, ci prašciej kažućy — da pracy katalickaj ludziej świeckich.

Na hetu temu, razwažanuju ŭsiebakowa, było pračytana bolš dziesiatka referataŭ, pašla jakich byli diskusii.

Usia cikawaść henaha „Kursu“ ŭ tym, što adbywaŭsia jon wyklučna ŭ polskaj mowie i staranna ahitawaŭ miž inšym za S.M.P. („Stowarzyszenie Młodzieży Polskiej“), uwažajućy hetuju polskuju nacyjanalistyčnuju arhanizacyju moładzi čamuści za adnu z častak akcyi katalickaj.

Nia mienš cikawa tak-ža, što na hetki „katalicki“ kirunak „Kursu“ wykazwali swajo abureńnie niekatoryja starejšyja ksiandzy-palaki. Wiedama, jany nie aburalisia natoje, što „Kurs“, jak i ŭwieś kurs palityki arcyb. Jałb-żykoŭskaha, wyklučna polski, što minaje jon biełaruskaje nasielnicwa, jak takaje, ale aburalisia na lišni nacyjanalizm polski, jaki arcybiskup prawodzić pad płaščom katalickaści. Adzin z starych probaščaŭ publična kazaŭ: „woś dziŭnyja časy nastali! Daŭniej u probaščaŭ biskup pytaŭsia: ci choďziać parafijanie ŭ kaścioł, ci časta prystupajuć da św. Sakramentaŭ, ci bahabojna żywuć, ci pašyrajecca marałaść, rehlijnaja i ahułnaja aświeta, a ciapier usio pytajuć u nas: skolki ŭ parafii rohatywek?“. Hetym heny stary probašć chacieŭ skazać, što ciapierašni katalicki arcybiskup badaj usio katalictwa zwodzić da „rohatywek“, što znača — da S.M.P., siabry jakoi, jak wiedama, panašych siolach nosiać polskija nacyjanalnyja rahatyja šapki.

Urešcie pryńiaty byŭ ceły rad rezalucyjaŭ, z jakich ani adna i nie zakinuŭsia ab tym, što na biełaruskich parafijach katalickaja praca pawinna prawodzić pabełarusku. Praŭda, adna z rezalucyjaŭ padčorknuła, što katalickaja akcyja jość „ponad wšyskiemi partijami politycznymi“, ale he-

Z litoŭskaha žyćcia.

11 tyja ŭhodki wyzwaleńnia Kłajpedy. 15 ha hetaha miešcaca minula roŭna 11 hadoŭ, jak Kłajpedzki kraj byŭ pryłučany da Niezależnej Litwy. Hetu dzień u waŭsim kłajpedzkim kraj byŭ prawiedzienny duža ŭračysta. Byli nabaženstwy, pachody wojska, stralcoŭ, škol i rožnych inšych arhanizacyjaŭ. Wiečaram byli adprawiednyja lekcyi, śpiewy, koncerty.

Pierahawory z Anhlilaj. Litoŭskija hazety pišuć, što ŭ kancy hetaha miešcaca ŭ Londonie raspačnucca hutarki miž Litwoj i Anhlilaj ab zaklučeńni miž imi handlowaha dahaworu. Hetki dahawor dla Litwy budzie mieć ahramadnaje značeńnie, jak ekanamičnaje, tak nawat i palityčnaje; treba wiedać, što za minuly hod 80 prac. ziemiarskich praduktaŭ Litwa pradala Anhlii.

Litoŭskija dzieci ŭ školach haworać litoŭskija malitwy. „Viln. Ryt.“ (Nr. 4) pawiedamlaje, što Wilenskaje Školnaje Kuratoryjum u pačatku śnieжня 1933 h. razasłała školnym inspektarom i kiraŭnikom škol zahad, kab ŭ školach, dzie wučacca litoŭskija dzieci, prad nawukaj i pa nawucy była haworana malitwa ŭ litoŭskaj mowie. Tekst malitwaŭ Kuratoryjumu prysłała Wilenskaja Arcybiskupskaja Kurija.

Jak bačym, u swajej mowie majuć mahčymaść malicca ŭ školach dzieci litoŭskija, a tak-ža i ŭkraiŭskija, tolki biełaruskija dzieci dalej prymušany malicca ŭ čužoŭ mowie polskaj ci maskoŭskaj. Wialiki ŭžo čas, kab bački parupilišcia skinuć z siabie i z swaich dzieci hetaje škodnaje panižeńnie.

ta tolki słowy, bo choć arcyb. Jałb-żykoŭski farmalna, reč jasnaja, nia luča akcyi katalickaj z niekaj partijaj, to faktyčna pad jaho kiraŭnictwam akcyja heta maje charakter wyklučna polski i nacyjanalistyčny, jaki faktyčna badaj ničym nia rožnica ad polskaj endeckaj palityki siarod biełaruskaha narodu.

Moj raskazčyk, pachiliŭszy haławu, zakončyŭ: „a ksiandzy biełarusy i litoŭcy, z musu prysutnyja na henym „Kursie“, siadzieli abo stajali ŭ najbolš skromnych i schawanых kutkoch sali i peŭnie dumali, — jakoje wialikaje ašukanstwa dziejeca pad płaščom katalickaści?“. M. B.

Krywawaja zabastoŭka lasnych rabotnikaŭ u Sakolščynie.

U minulyj tydzień ŭ Sakolskim pawiecie zabastawała časć lasnych rabotnikaŭ, damahajućysia padwyški płaćty. Zabastoŭšcyki pačali tasawać teror da rabotnikaŭ, jakija z imi nie bastawali. Palicyja ŭ Sudzialowie aryštawała niekalki pawadyroŭ zabastoŭki; tawaryšy aryštawanych sabralisia prad Pastarunkam palicyi i damahalisia

zwalnienia aryštawanych. Z natoŭpu pačali kidać u pastarunak kamieŭni i naciskać na palicyju. Palicyja wystreliła na pastrach uharu, adnak natoŭp nie razychodziŭsia, tady palicyja pušciła strely ŭ natoŭp. Adzin rabotnik, Uładzimir Choŭčyk, ciazka ranieny i chutka pamior.

Ukraincy bjuć komunistaŭ u Haliččynie.

Dnia 14 h. m. u Drohabyckim paw. ukraiŭskaja moładź napała na damy miajscowych komunistaŭ i pačala bić wokny. Padčas hetaj sumato-

chi pačalasia bojka, pačulisia strely z adnaho i z druhoha boku. U wyniku — ranieny adzin ukrainiec. Hetulki ab hetaj sprawie padajuć hazety.

Finansawaja afery ŭ palityčnych kruhoch u Francyi.

Apošnimi časami wykryli ŭ Francyi wialikuju hrašowuju aferu, u jakuju ŭwachodzić i paważnyja francuskija palityčna-hramadzkija dziejačy. A wyhladaje jana mienš-bolš hetak:

Rasiejski žyd, Stawiski, bačka katoraha pasialiŭsia ŭ Francyi, padčas sušwietnaj wajny, prykrywajućysia dru-

žym z palityčna-hramadzkiimi i dziar-žaŭnymi dziejačami, dakanaŭ nadużyćciaŭ na 500 milionaŭ frankaŭ. Heny prastupak hułkim recham razniošsia pa świecie, padrywajućy apiniuju francuskaj palityki, bo ŭ hetaj afery fihurujuć wialikija francuskija banki, palityčnyja dziejačy i redakcyi hazet.

Strašnaja katastrofa ŭ kapalni wuhla ŭ Čechasławacčynie.

Nadowiačy ŭ paŭnočnaj Čechasławacčynie zdaryłasia ŭ kapalni wuhla strašnaja katastrofa, jakaja zabrała niamała ludzkoja žyćcia. Katastrofa paŭstała ad wybuchu padziemiŭnych hazaŭ, ad siły jakoha zawaliłasia časć kapalni, zasypajućy 144 rabotniki. Ura-

tawanych tolki 4 asoby, a rešta žhniuli abo pad zasypami wuhla abo zha-reła ŭ polymiach paŭstaŭšaha ŭ kapalni pažaru. Strašnaja heta katastrofa nawiejela pryhnośleńnie wa ŭsiej Čechasławacčynie.

Rožnyja wiestki.

Z POLŠČY.

Treba addać. Padčas apošnich wybaraŭ hramadzkiich i hminnych radaŭ, u mnohich miajscoch wyplaćwali specyjalnyja dyjety siabram wybarčych komisijaŭ, ale akazałasia, što hetaj zapłaty im nie naležycca, dyk prycho-dzićcia ciapier addawać nazad.

Statystyka wiaźniaŭ. U pačatku h. hodu ŭ polskich turmach znachodziłasia 50.000, wiaźniaŭ. Palakoŭ 30 tysiać, Ukraincaŭ 8.000, Biełarusau 5.000, Žydoŭ 4.500, Maskaloŭ 1.500,

Niemcaŭ 2.500, Litoŭcaŭ 100. Čechaŭ 20. Žančyn 4.300.

Kaścielny padatak. Ad Nowaha Hodu ŭžo ŭwajšoŭ u siłu zakon, jaki ŭstanaŭlaje wa ŭsiej Polšcy kaścielny padatak. Padatak heny dzielećcia na zwyčajny i nadzwyčajny. Padstawaj akreśleńnia hetaha padatku žjaŭlajecca padatak: hruntowy, dachodny, pramysłowy i ad majemaści. Kožny katalik, jaki płaćić choć adzin z wyšej pieraličanych padatkaŭ, budzie płaćić i padatak na kaścioł, u raźmiery kala 5 proc. adnaho z hetych padatkaŭ.

Беларускае выдавецтва ў 1933 годзе.

1) У ЗАХОДНЯЙ БЕЛАРУСІ.

W. A.: Biełaruskija Cymbaly. Zbornik wieršaŭ z krytyčnym narysam Ad. Stankiewiča ab žyćci i tworčaści W. A. Wyd. Biełaruskaha Instytutu Hspadarki i Kultury. Wilnia. 1933. Bačynaŭ 72.

Akinčyć F.: Prawakacyja Biełaruskaha Narodu (Da sprawy b. staršyny Gramady B. Taraskeviča). Druk. U. Znamajoŭskaha. Wilnia. 1933. Bačynaŭ 36.

Aniškio D. Usio ŭ miłaści. Biblijateka „Chryścijanskaj Dumki“ Nr. 19. Wyd. „Chryścijanskaj Dumki“. Wilnia, 1933. Bačynaŭ 52.

Biełaruski Gaspadarski Kalendar 1934. Knjžka-infarmatar. Druk. U. Znamajoŭskaha. Wilnia, 1933. Bačynaŭ 64.

Biełaruski Adryŭny Kalendar na 1934 g. Druk. im. Fr. Skaryny. Wilnia, 1933.

Babroŭski A.: Čamu ciapier ciazka żywiecca ziemiarnobam. Wilnia, 1933. Bačynaŭ 16.

Barkoŭski S.: „Kamsamol“ i jahonyja mety. Wilnia, 1933. Bačynaŭ 14.

Hadleŭski W.: Historyja Świata abo biblijnaja Nowaha Zakonu z 36 rysunkami ŭ tekście i 2 kartami. Wyd. „Biełaruskaha Katalickaha Wydawiectwa“. Wilnia. 1933. Bačynaŭ 186.

Gušča Taras.: U starych duboch. Dzerawenščyna. Złučyŭsia. Apawjadanje dla dżajcy. Wyd. T. B. A. Wilnia, 1933. Bačynaŭ 62.

Ğadawik Biełaruskaha Nawukoŭaga Tawarystwa ŭ Wilni. Knjžka I 1933. Druk. J. Lewina. Wydana z daŭpomogaj Miništerstwa P. B. i N. A. Bačynaŭ 209.

Žytkoŭ B.: Pra malpachy. Apawjadanje dla dżajcy. Wyd. T. B. A. Wilnia, 1933. Bačynaŭ 30.

Iľjašewič Hwedat: Jdwiğin Š. (Anton Iľjašewič) žyććie i literaturnaja tworčascy. Wyd. T. B. A. Wilnia, 1933. Bačynaŭ 37.

Keturakis.: Ameryka ŭ lažni. Kamedyja ŭ troch aktach. Z litoŭskaj mowy pierakłaŭ St. Marcinkiewič. Wyd. „Bieł. Krynicy“. Wilnia, 1933. Bačynaŭ 46.

Kosaŭski Jakub.: Dla Bližnich. Drama ŭ 4-oh aktach. Z ukraiŭskaj mowy na biełaruskuju tľumacyła G. Š. Wyd. „Samapomachy“. Wilnia, 1933. Bačynaŭ 55.

Mashara M.: Woś tut i zrazumej... Drama-

tyčny abrazok u dwuch adslonach. Wyd. T. B. A. Wilnia, 1933. Bačynaŭ 29.

N. K. D-r. 31-ŭy Mižnarodny Eucharystyčny Kanhres. Biblijateka „Chryścijanskaj Dumki“ Nr. 20. Wilnia, 1933. Wyd. „Chryścijanskaj Dumki“. Bačynaŭ 55.

Ruščaniec J.: Zorka — Ideja. Sceničny abrazok z žyćcia biełaruskaje moładzi. Wyd. Biełaruskaha Instytutu Hspadarki i Kultury. Wilnia, 1933. Bačynaŭ 24.

Rodziewič I.: Sceničnyja twory; Žbiantezany Saŭka, Paŭlanec — Kanski patret. Wyd. J. Najdziuka. Wilnia, 1933. Bačynaŭ 30.

Stankiewič Ad.: Kastuś Kalinoŭski „Mužyckaja Praŭda“ i ideja Niezależnaści Biełarusi. Wilnia, 1933. Wyd. Biełaruskaha Nacyjanalnaha K-tu. Bačynaŭ 63.

Biełaruskaja Kryniца — palityčnaja, gramadzka i literaturnaja gazeta. Tydniewik, drukuecca graždankaj i laćinkaj. XVII god wydannya — najstaršaja z usich suchasnych biełaruskich gazet. Redaktar — J. Paźnyk. Padpiska na god 4 zł., zagranicu — ŭdwaja daražej. Adres: Wilnia (Wilno) Zawal'naja 1—1.

Studenskaja Trybuna — miesiačny dadatak da „Bieł. Krynicy“. Redakcyjnaja kalehija ŭraduje što niadzielu — aprača feryjaŭ — u pamieškaŭni redakcyi „Bieł. Krynicy“ ad 11 da 12-aj hadz. ŭdzieŭ.

Chryścijanskaja Dumka — biełaruskaja katalickaja časopiš (miesiačnik). VI-ty hod wydannya. Redaktar — Ks. Adam Stankiewič. Padpiska na hod 4 zł., zagranicu — ŭdwaja daražej. Adres: Wilnia, Zawal'naja 1—3.

Царква і Народ — biełaruskaja prawasłaŭnaja časopiš. Vыйшаў № 7. Adres redakcyi: Wilnia, Barovaja vul. 7a—1.

Da Złučynnia! — Biełaruskaja rehlijnaja časopiš, (unijaczaj). Miesiačnik. Redaktar — a. A. Nemančewič. Padpiska plata na god zł. 3.50. Adres redakcyi: Альбэртын каля Слоніма, Кляштар.

Samapomach — biełaruskaja kooparatyŭnagaspadarchaja časopiš. Drukuecca adnachaŭna graždankaj i laćinkaj. Miesiačnik. Redaktar — inž. Ad. Kłimovič. Padpiska na god 3 zł., na paŭgod — 1.75 zł. i na 3 mes. — 1 zł. Zagranicu — ŭdwaja daražej. Adres: Wilnia, Polačkaja 4—10.

Грошы перасылаць на чэкавае Konto ў П.К.О. (Р.К.О.) инж. Клімовіча № 180.485.

Шлях Моладзі — часopiš biełaruskaj moładзі. Miesiačnik; drukuecca graždankaj i laćinkaj adnachaŭna. God wydannya V-ty. Redaktar — Jaz. Najdzjuk. Padpisanaja plata na god 2 zł., zagranicu — ŭdwaja daražej. Adres: Wilnia, Zawal'naja vul. 1—3.

Сьветач Бiełарусі — Орган Бел. Цэнтр. Праваслаўнага К-ту. Vыйшаў адzin tolki нумар, Золак — орган маладой бел. сeцьялістычнай думкі. За 1933 г. выйшлі 3 нумары. Wilnia, Батэрага 10—6.

Бiełаруская Газета — выходзіць 2 разы ў месяц, выйшла 14 нумароŭ.

Родны Край — орган Т-ва Бел. Асьветы (Т.Б.А.). Выходзіць 2 разы ў месяц.

Летапіс Т-ва Бiełарускае Школы — культурна-грамадзкі і літэратурны miesiačnik. Выйшла 4 нумары. Redaktar Ф. Стэцкевіч. Adres: Wilnia, Боніфратэрская 2—3.

Новы Шлях — орган Бiełарускае Нацыянальна-Соцыялістычнае думкі. Redaktar У. Казлоўскі. Выйшла 2 нумары. Adres: Wilnia, Кальварыйская 16—2.

2) У ЛАТВІІ.

Вальтэр В.: Лясьнікова сена. Апавяданьне з прадмовай К. Езавітава. Wyd. Бiełарускага Выдавецтва ў Латвіі. Bačynaŭ 15.

Упіт Андрэй.: Фракеец Кілон. Апавяданьне з прадмовай К. Езавітава. Пераклад з латыскае мовы. Рыга, 1933. Wyd. Бiełарускага Выдавецтва ў Латвіі. Bačynaŭ 15.

Бiełаруская Школа ў Латвіі — папулярна-навуковы, пeдaгaгiчны і літэратурна-грамадзкі штомесячнік. Выходзіць пeрyдeдчнa. Redaktar К. Езавітаў. Adres: Riga, Eļļa iela 20 dz. 25.

3) НА ЭМІГРАЦЫІ.

Biuleteŭ Abjednannia Biełaruskich Studenskich Arhanizacyjaŭ (ABSA). Wychodzić niastala. Adres: Praha XII., Londynská č. 68. ČSR.

Барацьба. Mесячнaя газeтa, камуністычнa га кірунку, на 4-тым нумары ў студні 1933 г. спынілася. Выходзіла ў Бeрліне.

Dziarżaŭny deficyt. Statystyka ab wykanaŭni dziarżaŭnaha budżetu ŭ 1933 h. u praciachu 8 miesiacaŭ: krasawik—listapad wykazwaje: dachody 1213 milionaŭ zł., arashody 1338 milionaŭ zł.; deficyt 175 milionaŭ zł.

Jak żywie kat Braun. Adna polska kaja hazeta padaje, što kat Braun za paŭtara hodu wykanaŭ 300 prysudaŭ śmierci. Za adno pawiešaŭnie zasudżanaha katu płacicca 100 zł. Kat Braun użo kupiŭ kala Warszawy kawalak ziarni i zawodzicca haspadarkaj.

Wymieŭa starych banknotaŭ 20 zł. Ad 1 h. m. Polski Bank pačaŭ wymieniać banknoty 20 zł. z dataj 1.III.1926 i 1.IX.1929 h. U abiehu hetija banknoty budu waźnyja tolki da 30 čerwienia s. h. Bank budzie prymać da 30 čerwienia 1935 h.

Kab adbyć adsiedku, treba padać prašeŭnie. Mylajecca toj, chto dumaje, što moža adsiadzieć štraf pawodle pastanowy sudu. Prakanaŭsia ab hetym adzin hramadzianin Warszawy, katory byŭ administracyjna aštrafawany na 150 zł. abo na 2 tydni aryštu. Nia mohučy zapłacić 150 zł, žwiarnuŭsia jon u starastwa z prošbaj pasadzić jaho ŭ aryšt. Adnak jaho ŭ aryšt nie pasadziłi i skazali, što treba ab hetym padać adumysnaje prašeŭnie. Dawiedwajemsia, što aryšt zamiest štrafu stasujecca tolki tady, kali ŭ zasudżanaha niama z čaho zyskać.

Dalary padajuć uznoŭ. 18.1.34 h. płacili za 1 dolar 5 zł. i 51 hr.

Z ZAHRAŬNICY.

Tajnaja radjostancija. Użo niekalka miesiacaŭ razhałašwaje pramowy niekajaja tajnaja, bo nikomu niawiedamaja, radjostancija. Pramowy z hetaj stanciji bywajuć zaŭsiady prociŭ balšawickija. Radjostancija heta wielmi silnaja, dyk pramowy hetija čutny pa cełym SSRR., a nawat i ŭ Sibiry. Dzie jana mieściцца, niawiedama. Balšawiki šukali jaje ŭ siabie, ale nie znajšli. Ciapier balšawiki ŭžialisia jaje hłušyć—pryhłušajuć pry pomaćy swaich radjostancijaŭ.

Špijonstwa. Apošnimi časami wykryli supalku špijonaŭ u Francyi i ŭ Finlandyi; u abiedźwioch krainach špijony dziełali na karyść Sawietaŭ. U Finlandyi dyk špijony zajmali i atručwaŭniem ludziej, jakija zajmali wysokiŭ i adkaznyja stanowišcy ŭ dziarżawie.

„Abarona“ prybałtyckich dziarżaŭ. Zahraŭničnyja hazety rastrubili wiestku, što Sawiety z Polščaj raspracawali plan „abarony“ prybałtyckich dziarżaŭ ad napadu na ich. Niamieččyny. Ale hetija prybałtyckija dziarżawy, jak padajuć hazety, ad abarony admowilisia.

Sawiety prad ustupleŭniem u Lihu Narodaŭ. Balšawiki nie na žarty pačali lučycca z buržuaznaj Eŭropaj. U sprawie hetaj lučneści miż pawadyrami rasiejsskaha kamunizmu: Stalinam, Mołatawym i Litwinawym adbyłasia narada, na jakoj wyniašli, što ŭstupieŭnie SSRR. u Lihu Narodaŭ budzie karysnym dla sawieckaj miżnarodnaj palityki.

U Rumynii pašla zabojsztwa min. Duka aryštawali 2000 fašystaŭ i ich pawadyra hien. Kantakuziena. Ab pałažeŭni ŭ Rumynii wymoŭna hawora i zabastoŭka palicyi, jakoj 3 miesiacy nia płacić użo pensti.

U Sawieckaj Ukrainie ŭ Charkawie balšawiki rastrelali ŭkrainskaha paeta A. Pawluka i hramadzkuha dziejača Potiŭčuka.

Z KRAJU.

Zabastoŭka. U Bielastockim wajowodztwie 10 h. m. adbyłasia rabotnickaja zabastoŭka, jak pratest suproc skasawaŭnia h. zw. anhliskaj suboty.

Statystyka samahonki. Hazety padajuć, što ŭ Wilenščynie ŭ 1933 h. wykryli 458 brawarkoŭ, skanfiskawali bolš 5 tysiać litraŭ samahonki, 725 asob za samahonku padanych pad sud i bolš 1000 asob pakaranych administracyjna. Štrafaŭ naložana bolš 300 tysiać zł.

Zabojsztwy. Hazety padajuć, što kala Horadni zpaciška padstreleny Piotr Zmitrowič, a ŭ Nawahradyńnie, jak nas infarmujuć, tak-ža zpaciška zastreleny małady dziaciuk. Kažuć, što ŭ hetym druhim wypadku — padkładka zabojsztwa palityčnaja.

Piśmy z wioski.

† Światoj Pamiaci Anton Gogol.

W. Kaściuki, Bielastockaha paw. Za ništo i nadta trahična laħło maładoje žyćcio Antona Gogola, dwaccaciletniaha małajca z bielarskajej wioski Kaściuki, Bielastockaha paw. Jaho haniębna prastrelliŭ susiedni lašnik Adamski. Na treci dzień pa śmierotnaj ranie Anton Gogol skanaŭ u Bielastockim špitali čyrwonaha kryža, a 5 het. mies. adbyłisia jahonyja pachowiny ŭ Charoščy.

Usie kruhom znali Antona Gogola, jak samaha najlepšaha chłapca ŭ wioscy. Ad baćkoŭ swaich jon atrymaŭ dobreje ŭžadawaŭnie. Pad rukoj baćki jon byŭ praznačany na haspadara. Skončyŭ siem addziełaŭ pačatkawaj školy. Na im u siamji, bolš jak na druhich dzieciach, apiralisia żywyja nadziei baćkoŭ. S. p. Anton mieŭ tak dobry charakter, što jaho lubili ŭsie, chto tolki znaŭ jaho. Nia tolki swaje wiaskoŭcy, ale i dalokija pa inšych wioskach usie znali Antona Gogola z najlepšaha boku. Nat' z samym zabojszczem lašnikom jon żyŭ u zhoźdie. I ciapier ludzi dziwam dziwacca, jak heta wyšla, što lašnik zabiŭ tak dobraha chłapca!

Lašnik Adamski — heta zwyčajny prybluda, jakich na Bielarusi jość celija legijony. Niekalki hadoŭ tamu ŭžad, jak jon asieŭ tut ŭ susiedstwie z Kaściukami. Dla jaho u Barku Kaściukoŭskim wybudawali pryhožuju lašničoŭku. Hety lašnik u našaj wakolicy byŭ, jak carok jakil Jak jon pačaŭ tut u nas służyć, dyk z taho času mnoha chto ad jaho papłaakaŭ. Usiudy wakaličnyja ludzi hołasna na jaho žalilisia. Jon u lesie na hałowach babam biŭ zbany za jahady, laŭmaŭ koŭyki za hryby, biŭ niawinnych kabiet, zrywajućy z ich pleč biaremy suchoha halla, što na plačach biednyja jany niešli, kab prapalić sabie ŭ chacie. Nawat zašyški hety lašnik pišaŭ prakoŭly. A tymčasam ad taho siaho lubiŭ jon uziac i chebara. Tady zaŭsiody byŭ datych lepšy. Dla swajho načalstwa lašnik Adamski pakazywaŭsia zaŭsiody najlepšym.

Try razy hety lašnik stralaŭ z zadu kulaj u Antona Gogola i hnaŭsia za im deloka bosa pa śniahu. I dahnaŭ swaju achwiaru i zabiŭ jaho, — što dziŭna, — nie na škodzić ŭ kazionnym lesie, ale na ŭłasnym poli Gogola. Zaraz pa śmierci bielarskaha małajca nastupiŭ zahad aryštawać henaha lašnika—tyrana. Ciapier jon u wastrozie, čakaje na siebie zasłužanaha, sprawiadliwaha sudu.

Pa hetym zabojsztwie ŭsia wakolica naŭa, a naŭt i sam Bielastock mieŭta, niawyčajna ŭzdryhnulisia hetakim wialikim prastupkam lašnika. Usim użo stała jasnym, što Anton Gogol zusim niawinnnaja achwiarazdemoralizawanaha prybludy.

Śmierć św. p. Antona Gogola — heta nia prosty sabie wypadak. Heta śmierć maładoha bielarusia, mieła ŭ sabie hłybiejšyja i duža paważnyja pryčyny. Chto dobra znae wiosku Kaściuki i chto rozumieje toj duch, jaki haryć u Kaściukoŭcach, toj hładzić na śmierć blazwinnaha Antona inačaj. Bo ŭ sapraŭdaści, dyk heta trahiedyja jość tolki kwietackaj tej chworej atmosfery, jakaja wytwaralasia ŭ našym kaściukoŭskim žyćci. Nia znaju, ci wiedajuć heta dobryja ludzi, što kala nas kruhom nizkija ludzi — padliźniki, aź zmarylisia jany ad kryku, što Kaściuki — heta wyrazna bielarskaja wioska. I praŭda, — Kaściuki čytajuć bielarskija hazety, arhanizujucca na bielarski ład, majuć swaj biiblijatečku i damahajucca rodnoj bielarskaj školy.

Na hetu wiosku użo zdaŭna žwiernutyja wočy nia tolki mjaŭscowaj palicyi, ale i samoha bielastockaha Starasty. Bielarusi narodnika z w. Kaściukoŭ nazywajuć nia jnakš, jak tolki mianiuškaj: „balšawiki“.

Hetakuju kala nas atmosferu wyniuchaŭ dobra i heny prybluda lašnik Adamski. Zatoje jon tak śmierla try razy stralaŭ u ŭciakajučaha Antona.

Hety samy duch warožeści da Kaściukoŭ, „balšawickaj wioski“, jaskrawa wyjawiŭsia drugi raz pry pachowinach zabitaħa. Jak baćki nia-

boščyka, tak i susiedzi, a najbolj kumpany jaho chacieli sprawić jamu duža ŭračystyja pachowiny, ale spatkalisia z čwiordym adporam na heta sa starany tych, ad kaho hetija ŭračystyja pachowiny najbolj zaležali. A probašć u kaściele jašće i nakryčaŭ na moładź, kab jana była lepšaja. A Kaściukoŭskuju moładź pachwalić treba za ŭsio toje, jak jana apošni raz służyła niaboščyku Antonu Gogolu.

Prawasłaŭnyja i kataliki ŭsie biaz rožnicy wialikaj hramadoj akrużyli niaboščyka i jak chto moh pamahali ŭ pachowinach; strojnyja bielarskija chłopczy, adzin u wadzin, na pieramienku, ci prawasłaŭny, ci katalik na silnych plačach swaich u trunie niašli swajho tawaryša z jahonaj chaty ŭ kaścioł na katafał. Tam uznoŭ strojny wianočak henych bielarskich małajcoŭ ščylna akrużyŭ u kaściele Antona Gogola i da kanca nabaženstwa ŭsie harača malilisia za supakoju dušy jaho. Pašla ŭsich abrađaŭ, z niekaj panuraj pawahaj, wyniašli jany swajho tawaryša z kaścioła i zaniašli ŭ mahiłu na wiečny supakoj. Lohkaja ziemielka przykryła hrudzi niawinnaha maładoha bielarusia, a my astaŭšysia pry žyćci ciešym-sia tym, što na bielarskaj ziemli nie adzin taki Anton Gogol i nie adna takaja wioska Kaściuki.

D—a.

Аб выбарах.
(З Пастайшчыны).

Для ілюстрацыі нядаўна праведзеных выбараў падам адзін абразок. У Варапaeўскай гміне ў вёсцы Кейзікі адбываліся выбары ў грамадскую раду. Старшыня выбарнай камісіі прачытаў рэгулямін (папольску), якога прысутныя на выбарах сяляне не зразумелі і пачаліся выбары. Старшыня аб'явіў сьпіскі кандыдатаў. Сьпіскі былі два: адзін урадавы, а другі беларускі. Першага сьпіску старшыня камісіі сусім не разглядаў, а як стаў разглядаць другі, дык знайшоў „недакладнасьці“. „То, хто подпісал“ — пытаўся старшыня ў Я. Гаруса, каторы падаваў у камісію сьпіс. — Гэта, паночку, подпісала Аўдося Кастусёва, яна крыху падсьляпаватая, можа і ня туды грамзнула — тлумачыў Гарус. — „А то цо стоі в подпісе — е чы о?“ — пытаўся далей сярэдзіта старшыня. — Гэта е так напісана, пане старшыня, — тлумачыў Гарус далей. — „Уневажням тэн лістэн!“ — пачуўся грозны голас старшыні. Выбаршчыкі наставілі вушы, каб лепш зразумець, у чым справа. Тымчасам старшыня пачаў чытаць імёны і прозьвішчы „выбраных“. Калі было абвешчана, што „выбары“ кончаны, дык адзін „выбраны“ Якім Аліхвер з в. Кейзікаў не сыярпеў і запятаў. — „Хто мяне выбраў?! Якія гэта выбары?.. Але старшыня пасьпяшыўся яго ўціхамірыць: „Мільч там стары, зосталесь выбраны!“

А выбаршчыкі толькі плячыма паціскалі, адзін з другім перагледваючыся.

Пасьля гэтага падавалі пратэст у стараства, але дарма, выбары ў сіле і „важныя“ асталіся.

Лявон Барылка.

Paštowaja skrynka.

P u h a. Dziakujem, skarystajem, pišyće čašciej. Biareciesia za bielarusizacyju carkoŭnaha žyćcia. Wy hetu akcyju prawieści moźacie kruhom, bo imia Waša tam nie małoje. Ab hetym my wiedajuć z pišiem z wioski.

K. Jakawič. Za pazdraŭleŭnie pryhoža napisanae dziakujem. Hrošy atymali, knihu wystali. Bolš knižak za hetija hrošy pastać nia možam. Zeleżyće ŭ siebie hurtok Biel. Inst. Hasp. i Kultury i pry hurtku adkryćcie biblijateku-čytalniu. Uświedamlejcie moładź.

U. P. — 6. Zaŭwahi Wašy trafnyja; kamunisty bankrutujuć, na pawierchu ich parabki tolki barachtojucca. Nacyjanalizm biaz wyšejšaj padstawy moža stacca dzikoj relihijaj u narodzie, dyk treba narodu dawać padstawu — chryščyjanSKUju moral i sprawiadliwaść.

Mik. Stupieŭ. Słušna ćwierdzićcie, što pakul świaščeŭniki nia buduć hawaryć propawiaďaŭ pabielarsku, nie žnaŭlajucca jany przyjacielami swaich przychadźan. Ale kab dziela hetaha nie chadzić i ŭ carkwu, dyk taksama heta nie pachryščyjanSKU. Treba chadzić i swajho damahacca stojka.

Z Wilni.

Prawasłaŭny eparchijalny zjezd. Dawiedwajemsia, što ŭ hetym m-cy maje adbycca ŭ Wilni prawasłaŭny eparchijalny zjezd a a. blaħačynnych, pradstaŭnikoŭ duchawienstwa i wiernych.

Biezbaboćcie. Pawodle aficyjalnych padličeŭniaŭ biezbabotnych u Wilni ŭ min. tydni bylo 6724.

Demanstracyja biezbabotnych. Nadowiačy prad Dziarż. Uradam Pas. Pracy adbyłasia wialikaja demanstracyja biezbabotnych.

„Biel. Wučycielski Sajuz“, abo čarhowaja sanacyjnaja šopka. Na sanacyjnym panadworku štoraz horš. Usie paznalisia na sanacyjnych šopkach i ŭsie adwiarnulisia. Adwaročwajucca nawat i sami „dziadźki“, uwyniku čaho tak zw. „Nawukowaje“ Tawarystwa klawac pierastała, pierastaje tak-ža klawac TBA, a „Родны Край“ na „ładan dyša“. I chto tut winawat? A wot — chto b spadziawaŭsia — najbolj winawat staŭ konkurent Łuciewiczza — Toder Wiarnikoŭski. Ale dzie staromu Toderu sprawicu z Antonim Woś Antoni Łuciewicz „ażywiŭ“ tak zwany „Bielarski Wučycielski Sajuz“, a na čale henaha „Sajuzu“ staŭ jon sam — kitsanacy A. Łuciewicz. Jon, praŭda, nia wučyciel, ale-ż tam nie ab wučycielstwa idzie, ale jdzie ab toje, kab pakazać kamu treba: hładzićie, ja na čale „arhanizacyi“, hładzićie i znajciesia na rečy!..

Słowam, čarodnaja sanacyjnaja šopka. Ach hetija šopki, jak jany ŭsim abrydli, abrydli, jak wyhladaje, nawat i zainteresawanym u ich.

Piśmo ў Рэдакцыю.

Паважаны Грам. Рэдактар.

Ветліва просім зьмясьціць у „Беларускай Крыніцы“ наступнае: Грам.грам. Н. і В. Хлябовічам, Антосю Жабінскаму, Фр. Г. і В. Шутовічам — аматарам-артыстам — а так-жа ўсім, хто сваей безінтэрсойнай працай памог Гуртку Бел. Інстытуту Гаспадаркі і Культуры ў в. Шутаўічах сарганізаваць прадстаўленьне-вечарыну дня 7.1.34 г. у в. Шутаўічах, — далей ўсім паважаным Гасьцям з вёсак: Шутаўічы, Пярэбнавічы, Сукневічы, Беля, Перавоз, Хвевічы, Сазоны, Васілевічы, Сьвірыдавічы і іншых, а так-жа з м. Смаргоняў, якія прыбылі ў дзень 7.1.34. у в. Шутаўічы на гэтую-ж вечарыну-прадстаўленьне—Урад Гуртка Бел. Інст. Гасп. і Культуры ў в. Шутаўічах гэтым выражае сваю шчырую падзяку і перапрашае за ўсе нявыгады (як цената памешканьня пад прадстаўленьне і скокі і інш.), якія ня з віны Гуртка паўсталі. Урад Гуртка перапрашае так-жа гасьцей за прыкрасьці, створаныя на вечарыне някультурнымі і проста дзікімі паступкамі некаторых асоб, якія — увайшоўшы бяз білетаў — імкнуліся асягнуць свае авантурніцкія мэты. Грам. Я. Куліцкі, які сваім ганебным паступкам на вечарыне апаганіў ня толькі сябе, але і гонар в. Шутаўічы, асабліва-ж ейнай моладзі, — згодна з пастановай Ураду Гуртка з дня 8.1.34. будзе пакліканы да судовай адказнасьці.

Адначасна Урад Гуртка перапрашае тых асоб, якія ў надзеі, што адбудзецца арганізаванае Гуртком Сптаканьне Новага Году (з прадстаўленьнем і інш.) прышлі ў в. Шутаўічы дня 31.XII.33. і ня мелі таго, чаго спадзяваліся. Не адбылася вечарына-прадстаўленьне ў гэты дзень дзеля таго, што Ашмянскі Стараста ня даў дазволу.

За Урад Шутаўскага Гуртка Бел. Інстытуту Гаспадаркі і Культуры ў Ашмяншчыне

Старшыня Я. Шутовіч

Шутаўічы, 8.1.34.

За завик. Пішам нia mala tak-ža i ab sprawach socyalnych našaha narodu, heta baćcie sami. Ale treba brać sprawu ŭsiebakowa, nia možna-ż pakidać i kulturnaj haliny biel. žyćcia woraham, byccam dzielačysia rolami. Pišyćie ab nastrojach waŭnych wako-lic, achwotna ŭsio budziem drukawać.